TEATR POWSZECHNY

w Warszawie 1982

MARSHA NORMAN • WYJŚĆ •

GETTING OUT

przekład-Piotr Szymanowski ●

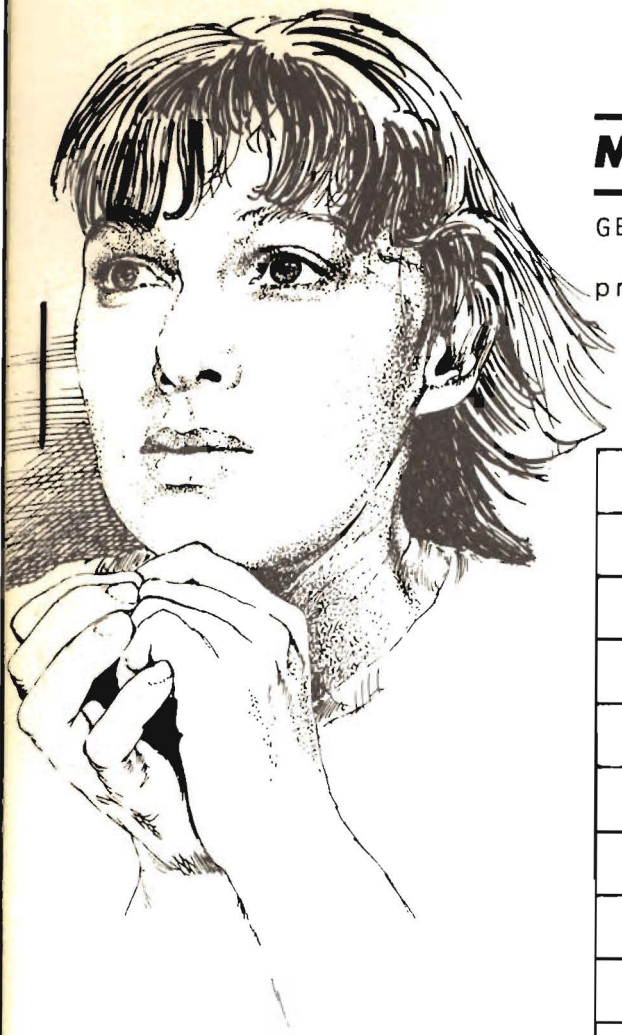

Obsada

	Arlene - EWA DAŁKOWSKA
	Arlie - JOANNA ŻÓŁKOWSKA
	Bennie - GUSTAW LUTKIEWICZ
	Evans - WIESŁAW WIEREMIEJCZYK
	Lekarz - BOGUSŁAW AUGUSTYN
	Caldwell - ZBIGNIEW GRUSZNIC
	Matka - MIROSŁAWA DUBRAWSKA
	Dyrektorka szkoły - ANIELA ŚWIDERSKA
	Ronnie - ALEKSANDER TRĄBCZYŃSKI
	Carl - ANDRZEJ GRĄZIEWICZ
	Naczelnik - ANDRZEJ WYKRĘTOWICZ
	Ruby - ANNA MOZOLANKA

Reżyseria - ZYGMUNT HÜBNER

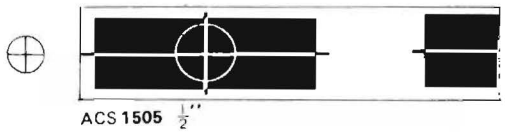

Scenografia - PAWEŁ DOBRZYCKI

asystent reżysera-Piotr Hanuszkiewicz

inspicjent-Marek Gorzkowski
sufler-Anatol Karoń

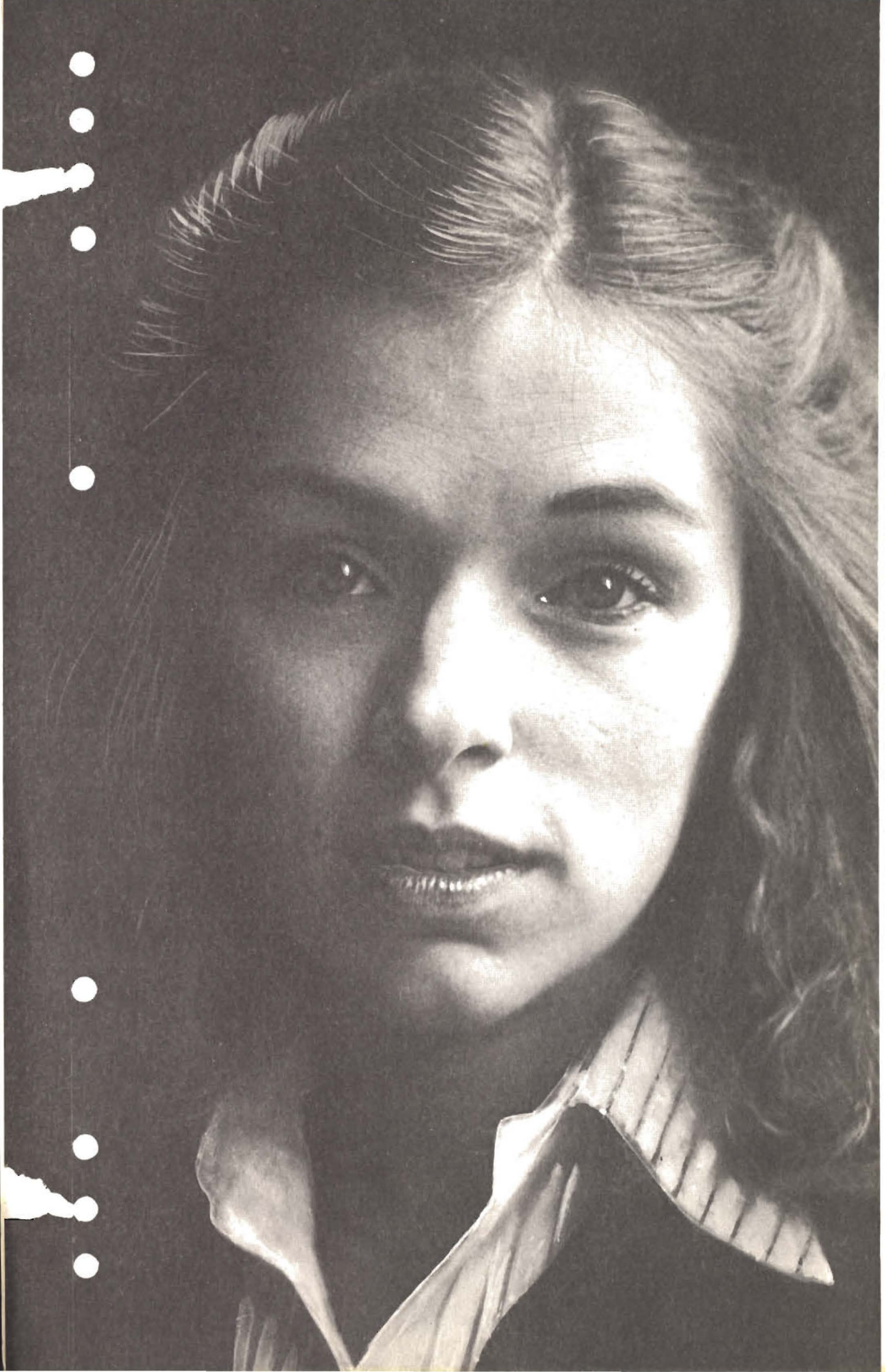

MARSHA W. NORMAN URODZIŁA SIĘ W 1947 ROKU

w Louisville (Kentucky)

Ukończyła filozofię w Atlancie w 1969. Dyplom magisterski uzyskała na Uniwersytecie w Louisville w 1971. Współpracowała z Kentucky Arts Commission przy produkcji filmów szkolnych. Jednocześnie pisywała recenzje i szkice do prasy dziecięcej w Louisville. 'Wyjść' (Getting Out) jest jej pierwszą sztuką teatralną. Ten debiut dramaturgiczny okazał się dla Marshy Norman sukcesem. Prapremiera odbyła się w Actors' Theatre w Louisville 2 listopada 1977, w reżyserii dyrektora tamtejszego teatru Jona Jory'ego. Już w lutym 1978 wystawiono tę sztukę w Mark Taper Forum w Los Angeles. Amerykańskie Stowarzyszenie Krytyków Teatralnych (ATCA) nagrodziło 'Wyjść' jako najwybitniejszą nową sztukę sezonu 1977-78. Miano jednej z najlepszych sztuk uzyskała również w sezonie 1978-79, kiedy wystawiono ją off-Broadway w Nowym Yorku na scenie Phoenix Theatre. ■■■■ ■■

Druga sztuka Marshy Norman 'Third and Oak', składająca się z dwóch jednoaktówek, miała prapremierę także w Actors' Theatre w Louisville w marcu 1978 i została nagrana dla radia. Po wystawieniu trzeciej sztuki, zatytułowanej 'Circus Valentine' autorka została mianowana etatowym 'dramaturgiem rezydentem' Actors' Theatre.

• W 1981 Marsha Norman przeniosła się do Nowego Yorku. Ostatnio napisała dwie następne sztuki „The Hold Up" i "Night, Mother". Pracuje nad musicalem "The Shakers". Ponadto jest autorką kilku półgodzinnych ~~[illegible]~~ scenariuszy telewizyjnych. W bieżącym roku została etatowym dramaturgiem nowojorskiej Circle Repertory Company.

ARLENE

...'Komisja Zwolnień Warunkowych stanu Alabama udziela niniejszym zwolnienia warunkowego skazanej Holsclaw Arlene. Wymieniona odbywa karę ośmiu lat w zakładzie w Pine Ridge za zabójstwo kierowcy taksówki, popełnione w zwiazku z obrabowaniem stacji benzynowej i usiłowaniem porwania pracownika stacji. Czynu przestępczego dokonano podczas ucieczki ze stanowego zakładu karnego w Lakewood, gdzie wymieniona Holsclaw odbywała karę trzech lat więzienia za fałszerstwo i nierząd. W załączeniu szczegółowe akta dotyczące działalności Holsclaw jako nieletniej przestępczyni.

Wymieniona, uznana obecnie za całkowicie reedukowaną, na mocy międzystanowego porozumienia w sprawie zwolnień warunkowych, odesłana zostaje do Kentucky. Uwzględniono miejsce zamieszkania rodziny wymienionej oraz pełne zabezpieczenie rejonu w pomocniczy personel wychowawczy. Wymieniona pozostanie pod nadzorem kuratorów stanu Kentucky przez okres pięciu lat. Rokowania na pełną resocjalizację ocenia się jako pomyślne. Wyniki badań psychologicznych, karta więźnia oraz karta zdrowia stanowią załącznik 'C' do niniejszego dokumentu'...

ARLENE-Chodziłam na kursy kosmetyczne

w więzieniu.

MATKA-I co, chcesz być kosmetyczką ?

ARLENE-Karanym nie dają licencji.

MATKA-To po co cię posyłali na te

kursy ?

Bohaterka 'Kopciucha' Głowackiego uczyła się w zakładzie poprawczym fryzjerstwa i krawiectwa. Arlene uczyła się kosmetyki. U Głowackiego Inspektor mówi do Kopciucha:

-Trzeba się uczyć. Znajomość języków

obcych poszerza horyzonty. Dziś świat

robi się coraz mniejszy. W parę

godzin można wszędzie dolecieć.

U Marshy Norman Lekarz udziela Arlene analogicznej rady:

-Mogłabyś się zabrać do nauki. Po to

są tu nauczyciele.

ARLENE-Tu uczą tylko geografii. Co

mnie obchodzi jakaś Afryka.

Nie mam zamiaru tam jechać,

bo po co mi to ?

Głowacki nie wychodzi poza mury zamkniętego zakładu. Marsha Norman otwiera drzwi na wolność.

ARLENE-Ja tak nie mogę. Tak żyć.

Jak trup.

RUBY-Zawsze możesz iść na chorobę,

poleżeć sobie w domu, zrobić

sobie coś ekstra do jedzenia,

oglądać telewizję, pojechać

za miasto.

ARLENE-Co to za życie ?

RUBY-Na wolności.

Konfrontacja z 'normalnym' życiem dezawuuje zrodzoną ze szlachetnych intencji dydaktykę zakładów penitencjarnych. Kopciuch nie skorzysta ze znajomości języków obcych, Arlene - z nauki geografii. Otwarcie drzwi więzienia nie otwiera im świata. Społeczeństwo nie czeka na ich powrót. Przeciwnie: społeczeństwo wolałoby nadal widzieć je za kratami.

Naczelnik więzienia zwalniając przedterminowo Arlene stwierdza ze wzruszającym optymizmem, że

'rokowania na pełną resocjalizację

ocenia się jako pomyślne'.

Cóż to oznacza? W najlepszym razie tyle, że skazana nie wróci do więzienia. Nikt nie gwarantuje jej bowiem możliwości równego startu. Pozostanie nadal skazaną: skazaną na życie, w którym górną granicę ambicji precyzyjnie określa Ruby. Takie miejsce wyznaczą jej ci, którzy przyczynili się do tego, aby znalazła się za kratami. Społeczeństwo zdrowych, normalnych ludzi. Tych, którym los oszczędził spotkania z wymiarem sprawiedliwości. Zdrowy nie rozumie chorego. Nie przyjmuje do wiadomości, że choroba może dotknąć również jego.

W zdrowym społeczeństwie zapowietrzony jest ten, który nie godzi się na przeciętność. Wygórowane ambicje, nazbyt oryginalny tryb życia, niesubordynacja, własny, krytyczny wobec rzeczywistości sposób myślenia - są przyczyną ostracyzmu. Koń, idący przy dyszlu; gardzi koniem, który hasa swobodnie po łące. Nienawidzi, więc gardzi.

'Mam tu pod opieką 400 dzieci, a czym

się zajmuję?' - mówi Dyrektorka do

Arlie. Musi zajmować się tą jedną, która zachowuje się inaczej. Czy może ją lubić?

'Jak możesz robić coś, co od ciebie zależy, to to jest wolność'.

Już to stwierdzenie jest dostatecznym dowodem obciążającym Arlene. Ktoś, kto tak myśli i co gorsza - chce zgodnie z tym postępować, zasługuje na izolację od społeczeństwa, które d o b r o w o l n i e z wolności zrezygnowało.

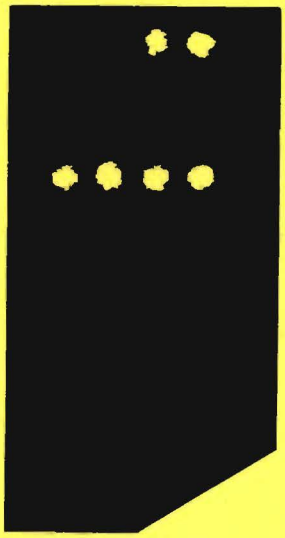

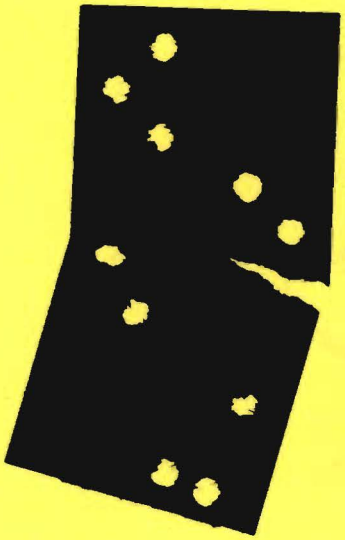

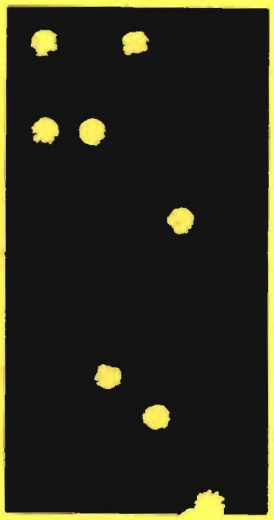

TEATR POWSZECHNY W WARSZAWIE Dyrektor i kierownik artystyczny ZYGMUNT HÜBNER Zastępca dyrektora Andrzej Karwowski.

Redaktor programu Magdalena Ciesielska Opracowanie graficzne Zbigniew Czarnecki Na stronie 1 wykorzystano rysunki Antoniego Chodorowskiego.

Wydawca: Teatr Powszechny 03-801 Warszawa Zamoyskiego 20
Telefoniczna rezerwacja biletów 18 25 16, 18 48 19 ● Cena 20 złotych.

Druk: Zakł. Offset. z. 2349 n. 6000 egz. Z-5